

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.124/2012/7.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Kotymán Zsolt ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek Páhokiné dr. Baj Éva ügyvéd által képviselt I.r. és Türk Zoltán ügyvéd II.r. alperesek ellen hitel visszafizetése iránt a Csongrád Megyei Bíróságon 7.G.40.124/2010. számon folyamatban volt és a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.418/2011/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II.r. felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályában fenntartja.

Kötelezi a II.r. felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 2.540.000 (kettőmillió-ötszáznegyvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket, valamint az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I.r. felperes és az I.r. alperes - a perben pontosan fel nem tárt tartalommal és időponttól - faktoring szerződéseket kötött egymással. A felek között az utolsó faktoring szerződés 2006. január 20-án jött létre, mely időpontban az összes faktoring szerződés értéke 223.709.613 Ft volt.

Az I.r. alperes ügyvezetőjeként eljáró II.r. alperes 2006. december 19-én kölcsönigénylest terjesztett elő az I.r. felperesnél, melynek cenzúra bizottsága 2006. december 20-án egyedi bírálat alapján engedélyezte a hitelügyletet azzal, hogy az I.r. alperes további kiegészítő biztosítékok nyújtására köteles. A testületi döntés

értelmében az engedélyezett kölcsön összege - 5 %-os értékvesztési képzést előírva - nem haladta meg a nagy kockázatvállalás maximális mértékét.

Az I.r. felperes és az I.r. alperes 2006. december 22-én írták alá a kölcsönszerződést, mely alapján a felperes lízingszerződések refinanszírozásának kiváltására 222.200.000 Ft összegű hitelt nyújtott változó mértékű (a szerződéskötés idején 15 %) ügyleti és 6 % késedelmi kamat kikötésével. A törlesztés első részletének esedékessége 2007. július 15-e volt. A kölcsönszerződés biztosítékát képezte a szerződéshez mellékelte listában feltüntetett eszközökre az I.r. felperest megillető vételi jog (amely eszközök tényleges meglétét az I.r. felperes a szerződés megkötése előtt nem ellenőrizte), az azonnali beszédési megbízás érvényesítésére felhatalmazó szerződéses nyilatkozat, valamint a II.r. alperes ügyvezetőnek és az I. r. alperes tulajdonosainak készfizető kezességvállalása. A II.r. alperes a cégtulajdonosok mint készfizető kezesek helyett is saját nevében írta alá a szerződést, melyhez csatolta a 2006. december 21-én kelt (utóbb valótlannak bizonyult) teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatokat annak igazolására, hogy a cégtulajdonosok meghatalmazták őt arra: nevükben és helyettük két hét időtartamig eljárjon.

Az I.r. felperes a kölcsön összegét 2006. december 28-án a saját technikai számlájára utalta, amely felett neki volt rendelkezési joga. Az I.r. felperes 2007. szeptember 20-án a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta arra hivatkozva, hogy az I.r. alperes a vállalt kötelezettségeinek nem tett eleget.

Az I.r. felperes 2010. december 9-én engedményezési szerződést kötött a II.r. felperessel a perbeli követelés érvényesítésére.

A felperések módosított keresetükben kölcsöntartozás jogcímén 222.200.000 Ft és járulékai megfizetésére kérték egyetemlegesen kötelezni az I.r. és a II.r. alpereseket. Arra hivatkoztak, hogy az I.r. alperes a kölcsönszerződésben vállalt kötelezettségének nem tett eleget, a II.r. alperes a kölcsön teljesítéséért kezességi szerződés alapján helytállni köteles. Az I.r. felperes a kölcsönszerződést felmondta, így a teljes összeg lejárttá vált, annak megfizetésére az I.r. és II.r. alperesek egyetemlegesen kötelesek.

Az I.r. és a II.r. alperesek a kereset elutasítását kérték. A kereseti kérelemmel szemben érvénytelenségi kifogást terjesztettek elő, megtévesztésre, tévedésre hivatkozással. Előadták, hogy az I.r. alperes tényleges irányítását a perbeli szerződés aláírása idején H A látta el, a II.r. alperes csak névleg volt vezető tisztségviselő, a napi ügyintézésben nem vett részt, arra rálátása sem volt. A kölcsönszerződést készfizető kezesként csak azért írta alá, mert H A megtévesztette őt, amiről az I.r. felperes is tudott, ezért a II.r. alperes készfizető kezességvállalását érvénytelennek

kell tekinteni.

A II.r. alperes arra is hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés színlelt jogügylet volt, az I.r. felperes annak megkötése során nem tartotta be a hitel folyósítására vonatkozó belső szabályzatait sem és tudott arról, hogy lényegében fizetésképtelen adóshoz helyezi ki a pénzt. Az ügyletkötés célja az I.r. felperes mérlegeinek rendbetétele volt, annak megkötésére kifejezetten az ő kezdeményezésére került sor.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I.r. alperest, hogy fizessen meg a II.r. felperesnek 222.200.000 Ft-ot és annak járulékait. Ezt meghaladóan az I.r. és a II.r. felperesek keresetét elutasította. Megítélése szerint a bizonyítási eljárás adatai alapján minden kétséget kizáróan nem nyert igazolást a kölcsönszerződés színlelése. A II.r. alperes azonban a kezési szerződést eredményesen támadta meg, miután H A a perben tett tanúvallomásában határozottan állította: a II.r. alperes az ő felkérésére és ígéretében bízva vállalt készfizető kezességet az I.r. alperes tartozásáért. A II.r. alperes tehát bizonyította, hogy tévedését a szerződő feleken kívülálló harmadik személy okozta, ezért a megtámadása következtében a készfizető kezességvállalási szerződés érvénytelen. Az I.r. alperes ugyanakkor az érvényes kölcsönszerződés alapján köteles a felvett kölcsönösszeget és annak járulékait visszafizetni.

Az I.r. és a II.r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és a felpereseknek az I.r. alperessel szemben előterjesztett keresetét elutasította. A fellebbezés indokaira tekintettel kifejtette: az I.r. felperes és az I.r. alperes szerződési akaratának teljeskörű vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül az a folyamat, amely a perbeli szerződés megkötéséhez vezetett. Az I.r. felperesnek a 2006-os gazdasági év végén faktoring szerződésekből jelentős mértékű eredménytelen követelése voltak, amelyek miatt jelentős céltartalékot kellett volna képeznie. Ez súlyos veszteséget eredményezett volna az I.r. felperes 2006. évi mérlegében, amelynek elkerülése érdekében formális hitelkonstrukció létrehozását kezdeményezte. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján minden kétséget kizáróan megállapította, hogy a hitelszerződés megkötését az I.r. felperes kezdeményezte, a hitelígénylet elbírálására pedig szokatlanul rövid idő, 3 nap alatt került sor. Az I. r. felperes a saját általános üzletszabályzatának, hitelezési szabályzatának, ügyfél- és partnerminősítési szabályzatának a fedezetértékelésre és a készfizető kezesek személyének megválasztására vonatkozó előírásait szegte meg a szerződéskötéssel. Nem ellenőrizte továbbá a kölcsönszerződés biztosítékát képező, a szerződéshez mellékelte listában feltüntetett eszközök meglétét és értékét, valamint az

általános gyakorlattól eltérően az I.r. alperest a szerződés megkötése utáni időpontra hívta fel további biztosítékadásra. Készfizető kezeseknek elfogadta az I.r. alperessel munkaviszonyban álló ügyvezetőt és a cég tulajdonosait, vagyoni helyzetük vizsgálata nélkül. Nem szokványos eljárás a hitelintézet esetében az sem, hogy 220.000.000 Ft összegre készfizető kezességet vállaló személyek közül kettő személyesen nem járt el a szerződés aláírásakor, s a készfizető kezesi nyilatkozatokat a pénzügyintézet nem foglaltatta közjegyzői okiratba. A perbeli szerződésben az szerepel, hogy annak célja a korábbi lízingszerződések refinanszírozásából eredő tartozások kiváltása volt, a teljesítés időpontja pedig a szerződéskötés napja. Ezzel szemben az I.r. felperes a kölcsönt 2006. december 28-án utalta át a saját technikai számlájára, amely felett az I.r. alperesnek rendelkezési joga nem volt, így ebből nem állapítható meg az I.r. alperes tartozásának kiváltása.

Mindezek együttes értékelése alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint az állapítható meg, hogy az I.r. felperes és az I.r. alperes együttes akarata nem kölcsönszerződés megkötésére irányult, a perbeli szerződés tehát formális volt, amelyet az érintettek színleltek. A leplezett szerződés tartalmára vonatkozóan az I.r. felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, így kétséget kizáróan nem állapítható meg annak tartalma. Mindezekre figyelemmel a perbeli szerződés a Ptk. 207. § /6/ bekezdése értelmében mint színlelt szerződés semmis, s ezért a keresetet el kellett utasítani.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a II.r. felperes elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte az eredeti állapot helyreállítása körében. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 206. § /1/ bekezdésébe ütköző módon mérlegelte a bizonyítékokat és a Ptk. 207. § /6/ bekezdését tévesen alkalmazva jutott arra a végkövetkeztetésre, hogy a perbeli szerződés színlelt. Előadta, hogy annak megkötésével az I.r. felperes az I.r. alperessel fennálló, korábbi jogviszonyokból származó tartozásokat kívánta egy ügylettel kiváltani és megújítani. Hivatkozott arra is, hogy a szerződés megkötésekor a felek akarategységben voltak a kölcsönszerződés létrehozására, ha a felek nem próbáltak volna megoldást találni az I.r. alperes 220.200.000 Ft-os fennálló tartozásának rendezésére, akkor az az I.r. alperes azonnali fizetése képtelenségét eredményezte volna.

A perbeli szerződésben meghatározott összeg 2006. december 28-ai értéknapkal az I.r. alperes faktoring szerződéseiből eredő tartozásaira lett elszámolva. Ezzel ténylegesen a faktoring szerződésekből eredő követelések helyébe lépett a kölcsönszerződésből eredő követelés, ezt követően az I.r. felperes

az előbbi követeléseket már nem, csak ez utóbbi követelést tartotta nyilván.

Rámutatott, a szerződés színlelttségének megállapításához mindkét fél egyező szándékkal történt színlelt akaratának bizonyítása szükséges. Ezzel szemben a másodfokú bíróság kizárólag az I.r. felperes színlelt szándékát igazoló tényekre hivatkozott ítéletében.

A perbeli szerződés esetleges érvénytelensége esetén a jogerős ítéletnek a Ptk. 237. §-a alapján - figyelemmel az 1/2010.(VI.28.) PK véleményre is - rendelkeznie kellett volna a szerződés előtt fennálló helyzet visszaállításáról, azaz a perbeli szerződés megkötését megelőzően fennálló, a faktoring szerződésekből eredő nem vitatott 222.200.000 Ft és járulékai megfizetéséről.

Az I.r. alperes a felülvizsgálati kérelemre tett észrevételében előadta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő. A II.r. felperesnek a Ptk. 237. § /1/ bekezdésére és az 1/2010.(VI.28.) PK véleményre való hivatkozása téves, mivel a jogerős ítélettel elbírált perbeli szerződés alapján semmiféle szerződés szerinti teljesítésre nem került sor.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy a II. r. felperes által hivatkozott jogszabálysértés nem áll fenn.

A Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti elveknek megfelelően mérlegelve, helyesen jutott-e arra a végkövetkeztetésre, hogy a perbeli szerződés a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján színlelt volt.

A Kúria (a korábbi Legfelsőbb Bíróság) töretlen joggyakorlata (BH 1995/226., 2001/29. stb.) értelmében a bizonyítékok mérlegelésének felülmérlegelésére csak kivételes esetben kerülhet sor a felülvizsgálati eljárásban, mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban, nevezetesen akkor, ha a bizonyítékok felülmérlegelésére iratellenesen, a logika alapvető szabályait megsértve került sor.

Azt egyik peres fél sem vitatta a per során, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor az I. r. alperesnek már lejárt faktoring szerződésekből eredő tartozása volt az I. felperes felé. A II. r. felperes felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a felek ezt a helyzetet kívánták megoldani, ezért akarategységben voltak a kölcsönszerződés létrehozása tekintetében, anélkül az I. r. alperes gyakorlatilag fizetéseképtelenné vált volna.

A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a szerződő felek szerződéskötési szándékának megállapítása körében a szerződés

megkötésének körülményeit is vizsgálni kellett. A II. r. felperes felülvizsgálati kérelmében nem vitatta - ezért a Kúria nem vizsgálta felül - a másodfokú bíróság által megállapított tényállás vonatkozó részét: az I. r. felperes a saját szabályzatait megsértve, a szokásos ügyintézési határidőhöz képest lényegesen rövidebb időn belül, a megjelölt biztosítékok ellenőrzése nélkül kötötte meg a kölcsönszerződést. Ennek eredményeként saját, eredeti követelésének érvényesíthetősége semmivel nem lett biztosabb, számára kedvezőbb. A szerződéskötés körében felmerült ezen lényeges körülményekre tekintettel a Kúria megítélése szerint nem okszerűtlen és nem ütközik a Pp. 206. § (1) bekezdésének szabályába a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az I. r. felperes ténylegesen nem kívánt az I. r. alperesnek kölcsönt nyújtani.

A II.r. felperes a szerződés céljaként a felülvizsgálati kérelmében is faktoringszerződésekből eredő követelések kiváltását jelölte meg.

A kölcsönszerződés 3. pontja értelmében annak célja „lízingszerződések” refinanszírozásának kiváltása volt, mely szerződések meglétére, az abból eredő tartozásokra egyik fél sem hivatkozott a perben.

Nem találta a Kúria iratellenesnek, a logika alapvető szabályaival ellentétesnek a bizonyítékok ekkénti értékelését, hogy a kölcsönszerződés megkötését az I. r. felperes kezdeményezte a 2006. gazdasági év számára kedvezőtlen egyes eredményei miatt. Semmilyen bizonyíték nem igazolta a per során az I.r. felperes azon állítását, hogy a kölcsönösszeg nélkül az I.r. alperes gyakorlatilag fizetéseképtelen lett volna, ezzel szemben a személyesen meghallgatott II. r. alperes, illetve H A tanúvallomása, valamint a per anyagává tett 147/2006.bü. ügyszámú nyomozati anyagban Cs Cs és B-né S M tanúvallomásai azt támasztották alá, hogy a szerződés megkötésére az I.r. felperes érdekében pénzügyi helyzete stabilizálása érdekében került sor, mely cél elérését az I.r. alperes is magáévá tette a közöttük, illetve az I.r. alperes tényleges ügyvezetését ellátó H A által ügyvezetett másik cég és az I.r. felperes között fennálló üzleti kapcsolatra tekintettel. Mindezek alapján a Kúria megítélése nem iratellenesen, nem a logika szabályait megsértve állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a szerződő felek egyikének akarata sem terjedt ki, ténylegesen kölcsönszerződés megkötésére, az biztosan nem az abban megjelölt célra jött létre, ezért az a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján színlelt volt.

Az érvénytelenség Ptk. 237. §-a szerinti jogkövetkezményeit - az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontjára is figyelemmel - a bíróság semmisség esetén sem alkalmazhatja hivatalból, arra csak az általános eljárásjogi szabályok szerint, vagyis csak a fél erre irányuló kérelme (keresete, viszontkeresete) alapján kerülhet sor.

Figyelemmel arra, hogy erre irányuló keresetet a perben a II. r. felperes még eshetőlegesen sem terjesztett elő, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül mellőzte az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeiről való rendelkezést.

Jelen pernek nem volt tárgya a faktoring szerződésekből eredő esetleges követelések elbírálása, így az ezzel kapcsolatos előadást a Kúriának figyelmen kívül kellett hagynia.

Mindezekre figyelemmel a Kúria nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes II. r. felperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /2/ bekezdés és /5/ bekezdéseire - ÁFA-val növelt összegben kötelezte az I. r. alperes felülvizsgálati eljárási költségeinek megfizetésére. A II. r. felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a pervesztes II. r. felperes köteles megfizetni az államnak, külön felhívásra.

Budapest, 2013. március 5.

Dr.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke, Dr.Osztovits András
sk.előadó-bíró, Dr.Szabó Péter sk.bíró